

Рецензія на книгу: " ЗАБОРОНИТИ РАШИЗМ "

(за заг. ред. В. Піскун). -

Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. - 223 с.

Богдан Левик (ORCID 0000-0001-5100-0834)

директор Регіонального науково-освітнього центру, Національний університет
«Львівська політехніка» (Україна)

Академічна спільнота Київського університету імені Богдана Грінченка прийняла рішення внести свою частку в гуманітарне протистояння з росіянами в частині їх імперських зазіхань на українську націю і нашу незалежну Україну. Авторський колектив пропонує широкому загалу читачів міждисциплінарне дослідження нового різновиду фашизму XXI століття – **рашизму**. Протистояння на гуманітарному фронті з вічним ворогом – російським імперіалізмом було і залишається пріоритетом українського науковця-патріота.

Російським більшовикам не вдалось подолати український національно-визвольний рух, який захоплював і захоплює своєю стійкістю та мужністю світ. Українська нація має право на самовизначення. Об'єднуючою ідеєю всіх часів для українського народу була національна, суверенна держава. «Русский мир» намагається поглинути суверенні держави пострадянського простору. Росіяни завжди шукають ворога, їх існування пов'язане з боротьбою за примарні ідеї соціалізму, комунізму, інтернаціоналізму проти класових ворогів революційного робітничого класу і трудового селянства. Фактично, це ідеологія однієї партії. В минулому комуністичної, на даний час путінської «Єдиної Росії». Для росіян основний ворог – США, НАТО, ЄС, весь західний цивілізований демократичний світ. Примарні ленінські ідеї дорого обійшлися Україні: три війни, з них дві світові, три голодомори (1922-1923, 1932-1933, 1946-1947), сталінські репресії 30-40-х років і на початку 50-х років. Москва свідомо нищила інтелектуалів в Україні, бо вважала це прямою загрозою своєму існуванню. Українців не визнавали окремою нацією в царській Росії. Нас вважали «малоросами», які повинні асимілюватися. Українці і українців, на думку російських царів Ніколая I, Александра II, не існувало. Такої ж позиції дотримується президент РФ в. путін. Для цього переписувалась історія російської держави. Росіяни вважають себе історично вибраними, що підтримується месіанськими міфами (російськоцентричного панславізму).

Автори використовують термін **рашизм**, охарактеризувавши його ідеологічне підґрунтя, виокремили його характерні ознаки, дали своє наукове визначення. Науковий колектив вдало окреслив сутність української цивілізації, яка впродовж століть протистоїть російським державним утворенням від Московії до Російської Федерації. Вдало узагальнили основні напрямки політики Росії щодо України й українців у різний часовий період і територіальних рамках і прийшли до слушного кінцевого висновку: «Історична місія України і українців – не лише заборонити рашизм, але й зруйнувати Російську імперію» (с. 13).

На думку авторів, сучасна російсько-українська війна – це війна двох цивілізаційних світів, тоталітаризму і демократії. Варвар-росія націлена на знищення Української державності і Української нації. Росіяни завжди в історичній ретроспективі намагались позбавити нас історичної пам'яті та національної ідентичності на догоду власних ідеологічних потреб. Вони забувають про віковий демократизм і народолюбство українців. Після розпаду СРСР всі війни на пострадянському просторі відбувались за участю РФ: Ічкерія, Придністров'я, Грузія, тепер Україна. Непокаране зло проростає. Історичні

уроки потрібно не тільки знати, з них необхідно робити висновки.

Правильне твердження «В Україні немає, не було і бути не може «ісконно русских земель» переконливо підтверджують розділи «Україна не Terra incognita» (с. 18-21) (автор **Віктор Огнев'юк**) та «Зародження і становлення української цивілізації» (с. 22-46) (автори **Віктор Огнев'юк і Михайло Відейко**). Автори наводять приклад України як великої східноєвропейської держави, розкривають усі періоди становлення української цивілізації, приділяючи особливу увагу процесам етно- та державного генезу, тягlosti націєтворчого процесу та перервності державотворення, боротьби за збереження національної ідентичності та державного суверенітету України. Наша держава пережила багатовікову протидію московським царям та їх спадкоємцям. Українці мають цілком інші цінності, світогляд, уклад життя, матеріальну та духовну культуру, філософію та релігію, ми належимо до певної східнослов'янської групи мов та традицій. Українці ментально відрізняються від росіян. Ми повинні берегти свою українську мову як знаряддя українського відродження і значну культурну цінність. Мова – важливий чинник національної ідентифікації особи.

Сучасний рашизм повторює стару загарбницьку практику російської імперії. Це вдало показано в розділі «Українське питання в ідеології «русского мира» в умовах великої війни» (с. 101-115), автор **Юрій Митрофаненко**. Росія вважала Галичину «ісконно русскими» землями. Тому їх військовий прихід 1914 – весною 1915 рр. на Галичину і Буковину супроводжувався тотальною деукраїнізацією. Причиною була «лінія розлому», яка базувалась на мові, історії та релігії, своєрідності української культури, традицій, побуту. Натомість нав'язувалась «общая история, язык, культура, религия». Закрили всі українськомовні періодичні видання, всі культурно-просвітні організації, клуби-книгарні, вилучили всю українськомовну літературу, провели арешти української інтелігенції (М. Грушевського), духовенства (митрополита А. Шептицького). Розпочали руйнувати Греко-католицьку православну церкву. Вже тоді росіяни усвідомили, що велика Росія може існувати, тільки завоювавши багату Україну. Основний висновок з поразки української революції 1917-1921 рр. слід зробити у відсутності єдності різних верств населення (с. 137).

Наступний розділ «Під чужим прапором» (автор Володимир Сергійчук), показує Україну під окупацією трьох держав – СРСР, Польщі та Чехословаччини, частково Румунії (С. 138-159). Українське село найдовше чинило опір радянському тоталітаризму, допоки Голодомори 1921-1922 рр. (втрати 3,6 млн.), 1932-1933 рр. (втрати від 3,9 до 10 млн.) рр. не знищили їх. Страшні уроки української історії повинні закарбувати в національній пам'яті – москаль ніколи не був нам братом, він завжди був підступним ворогом.

Розділ «Україна у Другій світовій війні. Проти рашистської монополії на «велику перемогу» (С. 160-172), автори Петро Чернега і Павло Полянський, фактологічно показує участь людського і матеріально-технічного ресурсу УРСР у перемозі над нацистами 1939-1945 рр. Сьогоднішнє путінське бажання

применшити участь країн Антигітлерівської коаліції у боротьбі з нацизмом яскраво переконує у пропагандистській брехливості послідовника Сталіна. В Червоній армії воювало від 6 до 8 млн. українців. Під час війни 1941-1945 рр. Україна втратила 13,6 млн. населення. Демографія населення різко зменшилась, 1941 р. – 41,7 млн., 1945 р. – 27,4 млн. І такі факти якраз показують неспроможність рашистської версії історії.

Розділ «Лінгвоцидні практики Російської імперії в Україні за советської доби» (С. 172-183) закликає представників інших гуманітарних наук до вивчення причин повернення до геноцидної практики з боку РФ. Те ж в повній мірі, на думку автора Лариси Масенко, стосується вивчення колоніальної природи українсько-російських відносин, як і самого феномену агресивного російського імперіалізму. Попередні дослідники вказували на особливості ментальності росіян, їх світосприйняття, жорсткий деспотичний характер правлячих режимів. Важко не погодитись з авторкою про азізьську природну деспотію рашизму, небажання жити в правовій демократичній державі більшості росіян. Бажання втілювати в життя свої «хотелки» силою агресії, зброї, бруталності – характерна риса російської політики. Широко розповсюджені явища пияцтва, брехні, ненаваністи до праці, злочинності давно загальноприйняті російським суспільством як норма буденного життя. Автор наводить історичні факти нелюбові радянської влади до «малих народів», тотальне виселення кримських татар та чеченців 1944 р., депортація і масові репресії проти українців, причислених до «бандерівців», «буржуазних націоналістів». Маніпуляція з концепцією «триєдиного руського народу» до цих пір знаходить своїх прибічників у владних структурах РФ, які не знають і не хочуть знати істинної історії свого народу і своїх сусідів. Росіяни не можуть пережити факту втрати російської мови як «мови міжнаціонального спілкування», бо це виключає їх привілейованість і велич над «меншими братами». На сьогоднішньому етапі українсько-російських відносин Росія і росіяни – наші вороги, які намагаються знищити нашу державність і нас як етнос, прикриваючись спеціальною військовою операцією про «денацифікацію і демілітаризацію» України. Російськомовні українці – це в першу чергу зрусифіковані громадяни, які відмовились від рідної мови і вони заслуговують на осуд співвітчизників. Їм підспівує Російська православна церква, яка є чужорідним елементом на території України, щедро фінансовані Москвою. Глибока деградація російського суспільства вимагає його ізоляції від світової спільноти, а українці мають згуртуватись і силою зброї, за допомогою цивілізованого світу, боронити своє життя і свою територію. На сьогодні це пріоритет.

Україна не повинна трактуватись як буферна зона між Заходом і Сходом. Вона – органічна складова Європи, її східна брама. Наша держава завжди шукала надійного союзника. Історія дає нам кривавий шанс стати суб'єктом геополітики серед сильних держав.

Один з ключових розділів – «Рашизм як різновид фашизму» (С. 182-195) узагальнює відомі поняття ознак фашизму і виокремлює роботу Остапа Кривдика за 2010 р., в якій він дає своє авторське визначення рашизму, як нового виду фашизму у XXI ст. і вказує на його живильне середовище. Найбільша небезпека рашизму полягає в його агресивності, в готовності нанести превентивний ядерний удар по

прибічниках колективного Заходу. Це право розглядається як історичний обов'язок колись потужної «імперії зла». Автор розділу, Павло Полянський, зазначає, що РФ набула ознак фашистської держави з необмеженими правами Путіна. Фашистська Росія зазнала міжнародних економічних санкцій, її президент визнаний Гаазьким трибуналом як міжнародний злочинець, поразка в українсько-російській війні неминуха – це логічна плата за агресію. Глобальне значення РФ закінчується. Міжнародний кримінальний суд поставить крапку в цій жахливій війні проти української нації і її держави.

Розділ «Відроджена Україна між Заходом і Росією: шлях до самопізнання» авторства Бориса Гуменюка підсумовує глобальне зіткнення двох світів, протилежних філософій, різних цивілізаційних векторів називаючи національно-визвольною війною українського народу проти рашистських окупантів. Автор правильно прогнозує геополітичне майбутнє України як суб'єкта міжнародних відносин.

Останній розділ «Україна та цивілізований світ після перемоги над рашизмом: погляд у майбутнє» (С. 205-217), написаний Володимиром Огризко, захоплює логікою викладу аналізу глобальної і європейської систем безпеки, а також прогнозом варіантів розвитку геополітичних подій у майбутньому.

Висновки (С. 216-223) вказують на прорахунки української влади, коли ми прогледіли момент, коли «стратегічний партнер» перетворився на ворога нації і держави. Ворог, який має на меті «денацифікувати» українців, тобто знищити. Рашизм – повторення німецького нацизму, який заперечує саме існування української нації і державності. Автори виводять вісім характерних рис цієї ганебної людиноненависної ідеології, що переконливо свідчить про глибокий аналіз в міждисциплінарному середовищі.

Побажаннями, які не зменшують значимість змісту і суті книги, для авторів можуть бути наступні два пункти. Книга писалась одночасно дванадцятьма авторами, що привело до повторюваності деяких тез. В аналізі історичних подій деякі історичні факти залишені поза увагою, а деякі мають дискусійний характер.

Світ зіткнувся з новою формою фашизму – рашизмом, який палко підтримує соціально вразливий, малоосвідчений, демотивований електорат РФ. Росіяни не можуть змиритись з новими геополітичними реаліями. Світовими лідерами є США, Євросоюз, Китай. Єдиний аргумент російської «могутності» це ядерна зброя, яка успадкована від СРСР.

Сила української нації в єдності. Сила української мови, українського слова й освіти були невидимою зброєю проти радянської і русифікації. На даний момент українська мова – зброя проти ворога. Тепер ми всі зрозуміли, що дипломатія повинна бути підсилена сучасною армією.

Книжка в першу чергу є корисною для українських державних службовців і політиків, які мало знають історію Української державності і які відповідальні за законотворчий процес та його реалізацію на практиці. В майбутньому не повинно бути незасвоєних уроків історії. Інша назва книги може звучати як «Історія української державності», «Українсько-російське протистояння вчора, сьогодні, завтра».

Книга потребує широкої презентації. Монографія формує правдиву історичну національну пам'ять українців про їх державотворчий процес.

Received (Надійшла до редакції): 21.03.2023

Accepted (Прийнята до друку): 28.03.2023

Available online (Опубліковано онлайн) 01.04.2023